

VIKEN
SKOG

Miljørapport 2022

Miljørapport Viken Skog SA 2022

Viken Skog jobber kontinuerlig med å forbedre seg både når det gjelder kvalitet på utført arbeid i verdikjeden og miljøhensyn. Viken Skog er sertifisert i henhold til ISO 9001, ISO 14001 og Norsk PEFC Skogstandard. I tillegg har Viken Skog en gruppesertifiseringsavtale for FSC® FM.

1. Registrerte avvik, forbedringstiltak

1.1 OVERSIKT OVER REGISTRERT HENDELSER 2022

Alle uønskede hendelser, klager og eksterne henvendelser registreres i styringssystemet TQM Enterprise. I 2022 ble det registrert 34 avvik i TQM, i tillegg til avvik som har framkommet fra interne og eksterne revisjoner (kap. 2 og 3). Av de 34 avvikene er rundt halvparten eksterne henvendelser, mens resten er meldt inn av egne ansatte. Det er 7 avvik som dreier seg om avvik på rutiner, usikkerhet rundt sporbarhet, eller midlertidige tekniske problemer med kartverktøyet/FeltApp. Resterende er uønskede hendelser som ikke er i tråd med Norsk PEFC skogstandard, hvor de fordeler seg som vist i tabellen.

HOVEDOMRÅDE	2022	2021
Forvalteransvar / planlegging	2	2
Arbeidskraft og sikkerhet	2	
Skogsveger		
Samiske rettigheter		
Bevaring av skogarealet		
Genbevaring - skogstrær		
Friluftsliv		1
Miljøinformasjon		
Hogst		
Avfall og forurensing		
Livløpstrær og døde trær		
Terrengskade	2	7
Nøkkelbiotoper / biologisk viktige områder / rødlistede arter	5	6
Rovfugl, tiurleiker, hekkende fugler	11	8
Vannbeskyttelse og kantsone	2	3
Kulturminner		1
Brudd på rutine	5	3
Sporbarhet, COC/CW	2	
Total	34	31

Tabellen viser oversikt og fordeling av uønskede hendelser i henhold til Norsk PEFC Skogstandard. Hendelser som er registrert som avvik på egne rutiner eller tekniske problemer er samlet under «Brudd på rutine» som hovedområde, videre er avvik som er knyttet til sporbarhetsstandardene (PEFC-COC og FSC-CW) plassert i egen kategori.

Tidligere år har avvik blitt rapportert og sortert etter hvilken del av verdikjeden avviket skjedde i, og dermed hvilken avdeling som jobber med avviksbehandling. I år har vi valgt å sortere avvik etter mer konkrete kravpunkt i PEFC. For et sammenligningsgrunnlag har vi sett på avvikene for 2021, og sortert disse på samme vis i tabell 1.1. Viken Skog har nullvisjon for skader på miljø, og det er derfor viktig å kunne se en langsiktig utvikling. Her er det utfordrende å se den konkrete utviklingen, siden avvik blir rapportert for det året de ble registrert. Ofte er stammer avvikene fra hogster som ligger noen år tilbake, før nye rutiner eller tiltak ble satt i gang. Det gjør det krevende å presentere aktuell utvikling og tendenser.

1.2 GJENNOMFØRTE FOREBYGGENDE ELLER KORRIGERENDE TILTAK – TIURLEIK, SPORLØS KJØRING OG IMPLEMENTERING NY PEFC

I 2022 har det vært store endringer i Viken Skogs miljø- og kvalitetsarbeid. Året har vært påvirket av nyansettelse og rolleskifte, slik at mye tid har gått på opplæring på interne rutiner og den daglige rådgivningen og samarbeidet med skogavdelingen. Likevel har noen større handlingsplaner og større tiltak blitt gjennomført i tillegg til vanlig oppfølging av enkelt saker, da særlig med bakgrunn i avvik fra tidligere år.

Både i 2021 og i 2022 noterte vi en rekke avvik på tiurleiker. På bakgrunn av avvikene i 2021 ble det satt i gang en handlingsplan tidlig i 2022 for forbedring av rutiner rundt leiker. De fleste avvikene omhandlet hogst for nære leiksentrum uten rådføring med biolog. I enkelte tilfeller forelå det hogstføringer fra biolog, men disse var foreldet eller omtalte ikke bestanden ble gjennomført i. Vi mener derfor at hovedårsaken til avvikene er ulik forståelse for rutine, og utydelige markeringer i kartverktøyet. Gamle leiker og leiker med ukjent leiksentrum hadde svært dårlig synlighet for våre hogstplanleggere.

De forebyggende tiltakene på området ble et større prosjekt, med møter mellom Kvalitet- og Miljøavdelingen, Skogavdeling og Strategisk Skogplan. Feltapp, planleggingsverktøyet til skogbrukslederne, har blitt endret slik at markering for tiurleiker blir bedre synlig i kartverktøyet. I tillegg er funksjonen for miljøsjekk endret, slik at miljøsjekk som appen gjennomfører før hogst ikke gir resultat før alle kartlag er lastet inn. Det ble utarbeidet en ny standardisert rutine for kommunikasjon mellom skogbruksledere og Kvalitet- og Miljøavdelingen. Denne inkluderer spesifikke instruksjoner om når Kvalitet-, og Miljø skal kontaktes, og ble gjennomgått i et eget møte med hele skogavdelingen. Vi opplever at skogbruksledere ofte kommer med gode vurderinger selv, men ønsker at disse vurderingene blir godkjent av skogbiologiske rådgivere med kunnskap i feltet, selv når hogst ikke gjennomføres i selve leiksentrum. I 2022 har antall interne henvendelser om tiurleiker økt, og vi har sendt eksterne konsulenter på en god del befaringer for kartlegging og rådføring. Minst 13 tiurleiker ble befart og kartlagt av biolog i forkant av hogst i 2022. I tillegg har skogbruksledere hatt en god muntlig dialog med erfarne biologer på området, og oppdatert seg på foreldete hogstføringer. Videre ble 6 tiurleiker befart som korrigerende tiltak: det hadde blitt hogd for nære leiksentrum uten rådføring med biolog, og formålet med befaringen var kartlegging av hvor leiken hadde flyttet seg. De fleste leikene hadde flyttet seg noe, men var fortsatt fungerende. I ett enkelt tilfelle ble en leik befart tre ganger – først i forbindelse med hogstplanlegging, så for vurdering av den gjennomførte hogst og kalibrering av instruksjoner, og tredje gang på grunn av at hogsten ble innklagd likevel.

Selv om det i 2022 ble registret 11 avvik i kategorien til rovfugl/tiurleik/hekkende fugler, er de aller fleste som berører tiurleik fra hogster utført før 2022. Vi er likevel ikke ferdig med å forbedre oss på området, og har derfor også utarbeidet «prosjekt tiurleik». Prosjektet er skissert for to år, og målet er å oppdatere digitale kart over spillområder i Vikens geografi, slik at vi opparbeider en digital oversikt som vedlikeholdes og oppdateres med kvalitetssikret informasjon.

På eksterne revisjon med intertek (se kapittel 3) ble vanskelighetene med terrengskader tatt opp. Sporløs kjøring var et tema på entreprenørmøtene i 2021, og i år ble tilbudet om nettbasert kursing via Skogkurs videreført. Det er mye å hente på bedre veivalg og forebyggende tiltak. Markfuktighetskart har blitt forbedret i kartverktøyene våre, og Produksjons-avdelingen har fått på plass en egen Kvalitetskontrollør som følger opp og gir veiledning i bruken av de digitale verktøy til entreprenørene.

Vi ser også at det fortsatt er avvik på kantsonehogst, og med innføring av søknadsplikt for fjerning av ensarta granskog, samt innskjerpete krav i ny PEFC Skogstandard, er potensialet for avvik stort. Vi har derfor tatt opp problemstillingen på samtlige entreprenørmøter, temamøter med skogbruksledere, og fokusert på kantsone på interne revisjonene. Dette skal vi fortsette med i 2023 også.

Til slutt er en stor del av de forebyggende tiltakene i 2022 sentrert rundt implementering av ny Norsk PEFC Skogstandard. For å nevne noen eksempler:

- » Det har blitt gitt en oversikt over nye kravpunkt på samtlige entreprenørmøter og skogkvelder; skogbrukslederne har fått en gjennomgang av hele standarden der endringene og kravpunktene ble gjennomgått, og skal i tillegg bestå Skogkurs sitt nye nettkurs i PEFC.
- » Planavdelingen er godt i gang med flere viktige prosjekter som implementerer blant annet merking av biologisk viktige områder i henhold til 5 % kartfestingskravet, bedre synlighet av NT arter, friluftslivsområder, og relevante naturtyper kartlagt etter miljødirektoratets instruks inn i kartverktøyene våre.
- » Skogavdelingen har frisket opp kunnskapen rundt lukket hogst og satt i gang måling av mengden lukket hogst og kartlegging av hvor hogstformen kan være egnet. Kompetanseøkning og kunnskapsgrunnlag står sentralt i alle tiltakene.

2. Interne revisjoner

2.1 INTERN REVISJON NORSK PEFC SKOGSTANDARD

For å avdekke rutinesvikt og forbedringspotensialer utfører Viken Skog hvert år interne revisjoner og internkontroll på organisasjonens løpende drift, i tråd med norsk PEFC Skogstandard. Det utføres også internrevisjon (intervjuer) på kontorene for å få direkte tilbakemeldinger om hvilke utfordringer de ansatte møter til daglig, og hva som kan gjøres for å forbedre miljø-, og kvalitetsarbeidet.

Av 141 reviderte oppdrag var 52 Viken Skog administrerte drifter, og 89 er tømmerkjøp der skogeier selv har hatt driftsansvaret. Dette tilsvarer henholdsvis 2 % og 5 % av alle oppdragene i de to kategoriene. Det har i tillegg blitt plukket ut ett bioenergioppdrag. Hensikten er å kontrollere etterlevelse av rutiner og kravpunkt til PEFC skogstandard – etterlevelse av viktige hensyn ved hogst. Skogeier-administrerte drifter har blitt vurdert til å ha større risiko for avvik, og blir derfor kontrollert i større grad under internrevisjonene. Fokusområder for internrevisjonene 2022 er basert på trender fra tidligere revisjoner når det gjelder avvik. Det har tidligere blitt oppdaget en del mangler på dokumentasjon. Årets revisjoner har derfor vektlagt:

- » Dokumentasjon av produksjons- og miljørapport (før og etter hogst)
- » Sertifiseringsavtale
- » Hostplanlegging
- » Kantsoner

Resultatet fra feltrevisjonene var at av alle oppdragene ble det funnet 45 avvik, 27 forbedringsforslag, og 2 observasjoner for Viken Skog administrerte drifter. For Skogeier administrerte drifter ble det funnet 25 avvik, 31 forbedringsforslag og 3 observasjoner. Til sammen fordeler avvikene seg som vist i tabell 2. Dette er avvik og mangler i forhold til rutiner, der det blir funnet konkrete avvik på PEFC blir det registrert i styringssystemet vårt og er en del av tabellen i forrige kapittel.

AVVIK 2022, AV 141 OPPDRAG	2022		2021	2020	2019
	ANTALL	%	%	%	%
Miljørapport / dokumentasjon (Kart velteplass/kompetanse/miljøsjekk forskrift/miljørapport)	36	26	31	18	26
Terrengtransport (Skader/veivalg/sporlogg/kavling)	18	13	7	4	5
Feil kontrakt, manglende underskrift	4	4	3	7	9
Livsløpstrær	5	4	2	6	2
BVO (ikke nøkkelbiotoper)	1	2	2		
Kantsone	5	4	2	1	10
Brudd på lover og forskrifter	1		1		2
Kulturminner	0		1	0	2
Nøkkelbiotop	0		1	0	0
Sum	70				

Tabellen viser oversikt og fordeling av avvik etter interne revisjoner av PEFC skogstandard for 2022, sammenlignet med foregående år.

Konkrete større avvik fra PEFC Skogstandard følges opp fortløpende og blir registrert i Viken Skog sitt interne styringssystem. Tømmerkjøp skal ikke gjennomføres med skogeiere med åpne avvik. Under internrevisjonene vektlegges det å vise føre-var-hensyn og god kontroll på rutiner. De fleste av avvikene er rutinesvikt. Det er likevel viktig å forenkle og skjerpe inn særlig dokumentasjonsprosessen for god arbeidsflyt i hverdagen, og for å forebygge alvorligere hendelser.

Trenden viser at Viken Skog fortsatt må jobbe med å få inn miljørapporter og korrekt dokumentasjon på oppdragene og kjøp av virke, selv om det er en forbedring fra tidligere år. Dette er ofte avvik fra rutiner, for eksempel skal det nevnes i miljørapporten før og etter hogst om oppdraget er i nærheten av en nøkkelbiotop, berører en tursti, eller at sporlogg er registrert på oppdraget. Det ble også funnet eksempler på at det mangler dokumentasjon for vurderinger før hogst. Under samtaler i ettertid kommer det ofte fram at vurderingene er gode, slik at å få disse på plass skriftlig er et sentralt tiltak framover.

Etter erfaringer fra tidligere år har vi tatt inn underskrift på sertifiseringsavtale og virkeskontrakt som et eget sjekkpunkt. De aller fleste kontrakter blir skrevet under, men det er mangler på selve rutinen rundt sertifiseringsavtale.

2.2 INTERN REVISJON FSC®FM (FOREST MANAGEMENT)

I 2022 fikk 9 skogeiere besøk av vår interne revisor. Hvert år blir 1/5 av FSC-FM-standarden gjennomgått, basert på det årets eksterne revisjon. I tillegg blir prinsipp 6, miljøpåvirkninger, alltid gjennomgått, samt at skogeiers forvaltningsplan blir kontrollert. I 2022 ble det også sett på behandling av vindfall etter stormen 19. november året før. Det ble registrert to avvik knyttet til ufullstendig eller manglende avtale med entreprenør vedrørende vei-vedlikehold. Det er i tillegg drøftet forbedringer rundt forvaltningsplanen, som må inkludere endringer i eksterne forhold eller økonomi og tilpasses den nye reviderte FSC-standarden. Generelt ble det også påpekt at det er viktig å gjennomføre «gode intensjoner» angående skogkultur, som må dokumenteres og oppdateres i denne planen.

3. Eksterne revisjoner

3.1 PEFC OG ISO 9001/14001

Intertek reviderer Viken Skog etter standardene ISO 9001, ISO 14001, Norsk PEFC Skogstandard, PEFC COC og FSC COC/CW. I august gjennomførte selskapet en revisjon av Viken Skog. Konklusjonen var at styringssystemet i Viken Skog SA fungerer i overensstemmelse med standardene og ISO 9001/14001 sertifiseringene skal videreføres. I alt ble det gitt tre mindre avvik som vi er i gang med å behandle:

1. Stor forskjell i kunnskapsgrunnlag og innstilling hos entreprenørene når det gjelder skader ved terrengtransport (sporskader). Det burde legges større vekt på forebyggende arbeid hos entreprenørene. Siden det er relativt fuktige forhold i Norge store deler av året, har forebyggende arbeid for å unngå sporskader lenge vært et problem. Viken Skog har siden revisjonen fremmet problemstillingen på entreprenørmøter, og tilbudt nettbaserte oppfriskningskurs i sporløs kjøring. Det blir løpende gjennomført utedager med ansatte i Viken Skog for diskusjoner og veiledning med en og en entreprenør. Dette inkluderer også videre opplæring i planleggingsverktøyet, som inneholder informasjon om fuktige områder.
2. Manglende innrapportering av statistikk over antall sertifiserte skogeiere som inngår i Viken Skog sitt gruppesertifikat. Antall sertifiserte skogeiere med skogareal er nå sendt inn til PEFC Norge, og innrapportering er skrevet inn som en del av den årlige rutinen.
3. Svikt i rutinen rundt hogst av kantsoner: hogst ble satt i gang før godkjent søknad om fjerning av kantsone forelå. Nylig innført krav om godkjent søknad før fjerning av kantsonen har medført usikkerhet i rutinene rundt dette. For den aktuelle driften kom godkjent søknad på plass en dag etter avvirkning. Rutinen har blitt gjennomgått på fellesmøter med både hogstplanleggere og entreprenører. Det skal planlegges slik at det tydelig framgår for entreprenørene at godkjent søknad må foreligge før kantsonen kan fjernes for å etablere ny.

Det overordnede inntrykket og tilbakemeldinger var et positivt og engasjert arbeidsmiljø blant ansatte og entreprenører, en strukturert arbeidsmåte, risikobasert styringssystem, og en god digitaliseringsstatus. Potensielle risikoer som ble framhevet er kravene til kunnskap og planlegging, særlig for å møte økte forventninger til bærekraft og sporløs kjøring i et våtere klima. Tilgang på ressurser og kapasitet blant de ansatte ble også fremhevet som et risikomoment for å etterleve rutiner og standardens krav.

I desember ble det også gjennomført revisjon av sporingsstandardene, PEFC COC/CS og FSC COC/CW. I år med ny revisor fra Intertek, Tony Axelsson.

PEFC COC/CS: 2 mindre avvik som etterlyser en mer utfyllende beskrivelse av kredit-konto og logobruken i henhold til rutinen, og oppdatert henvisning til ny standard på hjemmesidene.

FSC COC/CW: 8 mindre avvik, de samme som for PEFC COC/CS, samt krav til mer utfyllende etiske retningslinjer, tydeligere henvisning til FSC-CW på faktura og avregninger og enkelte endringer på spesifikke rutiner og referanser til logobruk.

3.2 FSC

WSP (tidligere Orbicon) reviderer Viken Skog etter standarden FSC®FM. De reviderte skogeierne var godt kjent med skogen sin, og hadde god kontroll på FSC-kravene og dokumentene de skulle vise frem. I år fikk vi kun ett mindre avvik. Her dreier det seg om at arealet for produktiv skog som er angitt i Viken Skogs systemer ikke stemmer overens med det som er registrert i de gamle skogbruksplanene, eller offentlig tilgjengelig data for noen av skogeierne. Vi har her tenkt å samarbeide med planavdelingen vår for å finne ut hva som er det mest korrekte arealet å opplyse i forvaltningsplanen til disse FSC-skogeierne. I tillegg ble det skrevet opp en observasjon som er videreført fra i fjor, og tre observasjoner som vi skal ta med oss videre fremover.

4. Klager

Viken Skog har mottatt 16 klager, negative tilbakemeldinger fra kunder, i 2022. Flere av klagenene er relatert til tømmertransport og driftsutgifter, samt varierende kvalitet på planting. Noen klager berører sporskader eller eiendomsgrenser. Samtlige klager har blitt besvart og behandlet.

5. Eksterne henvendelser

Viken Skog har mottatt 61 eksterne henvendelser i 2022 (mot 45 året før). I hovedsak kommer henvendelsen fra naturvernhold, og gjelder spørsmål om manglende etterlevelse av PEFC Skogstandard. Disse gjelder blant annet mangelfulle hensyn ved hogst nært rovfugleir og tiurleiker, samt et ønske om forbedret hensyn til kantsoner langs vassdrag. Noen henvendelser gjelder oppretting av sporskader ved terrengtransport. Det er positivt at 52 av henvendelsene viste seg å ikke være brudd på standardene. Likevel er det tydelig at det finnes forbedringspotensial når det kommer til kommunikasjon rundt oppfølging av kravpunktene i PEFC. Samtlige henvendelser har blitt besvart og behandlet.

6. Utfordringer

Konkrete utfordringer basert på tilbakemelding fra internrevisjonene er fortsatt å få inn miljørapporter etter hogst. De fleste utfordringene er i kategorien «dokumentasjon», og i det inngår kartfesting av livsløpstrær, sporlogg når hogster foregår i nærheten av nøkkelbiotoper og dokumentasjon på vurderinger av miljøhensyn før hogst. Vi ser at skogbruksledere og entreprenører ofte gjør gode vurderinger i felt, men at det glipper på dokumentasjon rundt disse. Alt dette er sentralt for å få en god flyt i verdikjeden og at det kan jobbes målrettet med forbedringer og svakheter i alle ledd. Antall eksterne henvendelser har også økt betydelig, slik at intern kapasitet for annet arbeid er presset. Gode dokumentasjonsrutiner vil gjøre det enklere å besvare disse tilfredsstillende.

Symbolet for bærekraftig skogbruk

